

Ülikooliõppes kasutatavaid tekstiliike Abimaterjal eesti keele kui teise keele õppejõule

Tallinna Ülikooli Eesti Keele ja Kultuuri Instituut 2012

Sissejuhatus

Eesti keelest erineva emakeelega üliõpilastel on vaja oma õpingute käigus läbi töötada suurel hulgal lugemismaterjale: õpikuid, käsiraamatuid, artikleid, konsepte, slaidiesitlusi jne. Mitte-emakeeles õppijale valmistavad lisaks tekstide kognitiivsele raskepärasusele ja uudsetele tekstiliikidele raskusi ka sõnavara, grammatilised struktuurid ja teise keele väljendustavad. Eri žanridega eelnevalt tuttavaks saamine võimaldab tudengil õppematerjalide ja kirjanduse sisu paremini ja kiiremini mõista. Seetõttu on erialase ja akadeemilise teise keele õppes on tähtsal kohal just töö tekstiliikidega.

Eri žanrid erinevad üksteisest mitmete näitajate poolest: oma eesmärgi ja rolli poolest; struktuuri ja kasutatava illustreeriva, mittesõnalise materjali poolest; sõnavara (nt sõnade tähenduserinevus üldkeelest) ja sidususvahendite kasutamise poolest ning selle poolest, kuidas sõnakordusi välditakse (nt sünonüümide kasutamine mõnedes tekstiliikides). Eri tekstiliikidega edukalt toimetulekuks on vaja ka teada neis sageli esinevaid diskursust organiseerivaid sõnu, mille järgi on võimalik järgneva tekstiosa sisu ära tunda (nt *hinnang, lahendus, väide, tagajärg, mõistlik*).¹ Eesti keele kui teise keele kursus saab üliõpilast aidata ülikoolis õppimiseks vajalike tekstiliikide eripäradega tutvuda.

Käesoleva loetelu eesmärk on toetada kõrgkooli eesti keele kui teise õppejõudu tekstiliikide õpetamisel. See aitab ainekava koostamise juures õpetamiseks vajalikke tekstiliike valida, loetelu abil on ka võimalik sobivaid õppematerjale leida. Siinne materjal esitleb just akadeemilise keele ja üldisema erialakeele õppimiseks sobivaid žanre, ühendatuna viidetega Erialakeele kogumikus olevatele tekstidele. Tekstide valik põhineb Tallinna ülikooli erialase eesti keele kursuste süsteemil.

Loetelu on esitatud valdkondade (erialarühmade) kaupa. Viited materjalidele on järjestatud tekstikogumiku järgi, iga materjali viite juurde on lisaks tekstiliigile ka märgitud, kuidas ta kogumikus on klassifitseeritud (Jaotus tekstikogus). Loetelu on näitlik ja põhineb olemasoleval keeleõppeks sobivate materjalide kogul, kahtlemata ei ole see ammendav ega piisav, eesmärk on pigem anda keeleõppejõule tekstiliikide õpetamiseks mõtteid.

Näide materjali kasutamisest. Haridusteaduste üliõpilaste erialakeele kursust ette valmistades tuleks ainekavasse planeerida tekstiliikide õppimise osa. Vaadates siinset loetelu, saab ainekavasse valida näitkes järgmiste tekstiliikide õpetamise: käsiraamat, loengukonspekt, juhendmaterjal, veebileht ja ainekava. Kursuse ainekavasse võib siis planeerida järgmised osad:

- veebilehe ja ainekava tekstiliikide spetiifika tundmaõppimine (september),
- loengukonspektide efektiivse lugemise tehnikate õppimine (oktoober),
- käsiraamatute kasutamise harjutamine (november),
- juhendmaterjalide žanrieripäradega tutvumine (detsember).

Loetelu on koostanud Helena Metslang ja Anastassia Šmõreitšik ja toimetanud Ingrid Krall. Töö läbiviimist toetas Euroopa Sotsiaalfond programmi Primus raames, mida viib ellu Sihtasutus Archimedes.

Loodame, et materjal aitab akadeemiliste tekstiliikide õpetamist mugavamaks ja sisukamaks muuta!

¹ vt näiteks Michael McCarthy (1991). *Discourse Analysis for Language Teachers*. Cambridge University Press.

Tekstiilikeide loetelu

Valdkond	Jaotus tekstikogus	Materjal	Tekstiilik
Haridusteadused	Õppematerjalid	<p>1. Aktiivõppe meetodid. Piret Luik. Tartu Ülikool, http://www.ttc.ee/~luik/Praktikud/aktiivope.html</p> <p>2. Andragoogika kursus. Kordamisküsimused. Tallinna Ülikool</p> <p>3. Didaktika mõiste ja ringmudel. Õppematerjal</p> <p>4. Kasvatusteaduste filosoofia üldkõne ja praktilisi aspekte. Ene-Silvia Sarv. 2005/2006. Slaidiprogramm nõuded</p> <p>5. Kutsepedagoogika. Üliõpilase loengukonspekt, http://kutsepedagoogika.kiq.ee/?page_id=333</p> <p>6. Õppimine ja õpetamine mitmekultuurilises õpikeskkonnas. Koostanud Airi Kukk. Autorid Maia Muldma, Jelena Nõmm. SA Archimedes</p> <p>7. Väärtuskasvatuse ja kooli. Pille Valk</p>	<p>loengukonspekt</p> <p>loengukonspekt</p> <p>loengukonspekt</p> <p>kursuse kava ja nõuded</p> <p>loengukonspekt</p> <p>käsiraamat</p>
	Ainekavad (Tallinna Ülikool)	<p>1. Didaktika alused</p> <p>2. Eripedagoogika</p> <p>3. Andragoogika</p> <p>4. Mitmekultuuriline õpikeskkond</p> <p>5. Koolipedagoogika ja koolikorraldus</p>	<p>loengukonspekt</p> <p>ainekava</p> <p>ainekava</p> <p>ainekava</p> <p>ainekava</p> <p>ainekava</p>
	Veebilehed	<p>Haridustehnoloogia http://www.e-uni.ee/juhendid/?cat=33</p> <p>Ajakiri Haridus http://haridus.opleht.ee/</p> <p>Haridus- ja Teadusministeerium www.hm.ee</p> <p>Eriavajadustega õppija http://www.hev.edu.ee/</p> <p>Kasvatusteaduste põhimõisted http://www.tlu.ee/opmat/ka/opiobjekt/RKA6004/Kasvatusteaduse_pohimoisteid/index.html</p>	<p>juhendmaterjalide kogu</p> <p>publitsistika</p> <p>veebileht</p> <p>veebileht</p> <p>terminiloend,</p> <p>leksikon</p>
	Muud materjalid	<p>1. Üliõpilastööde juhend. Koostajad Mati Heidmets, Kristiina Krabi, Tiiu Kuurme, Meri-Liis Laherand, Jüri Orn, Meeli Pandis, Katrin Poom-Valickis, Marika Veisson Toimetajad Kristiina Krabi, Meri-Liis Laherand 2010. Tallinna Ülikool, Kasvatusteaduste Instituut</p>	<p>juhend</p>

	<p>2. Hajutatud eelpraktika. Põhikooli ja gümnaasiumi aineõpetajatele. Üliõpilase ülesanded ja hindamiskriteeriumid eelpraktika I etapil. Tallinna Ülikool</p> <p>3. Teadussuunad alushariduses. Õppematerjalide koostamine. Marianne Olbrei 2011. Koolieelse lasteasutuse õpetaja eriala üliõpilaste kevadkool</p>	<p>ainekava</p> <p>ettekanne (lõputöö instrueerimine)</p> <p>loengukonспект</p>
Humanitaarteadused ja kunstid	<p>1. Sissejuhatus romaani rahvaste keeltesse ja kultuurilukku. Õppematerjal</p> <p>2. Arusaamine tõlkeprotsessist ja seda mõjutavad tegurid. Katrin Kask 2011. Magistritöö. Tartu Ülikool</p> <p>3. Keelekümbluse teooria ja meetodika. Ptk 3. Keele ja õppesisu integreerimine (CLIL). Integreeritud õpekava. Ülle Rannut. Slaidiprogramm</p> <p>4. Kõrgkoolide üliõpilaste eesti keele oskuse tase. Uuringu kokkuvõte. Martin Ehala, Krista Kerge, Kersti Lepajõe, Kadri Sõrmus 2011. Tartu Ülikool</p> <p>5. Kuidas eesti keele õppijad ja kasutajad lause verbi ajavormi sobivust hindavad? Diana Maisla 2011. Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat nr 7</p> <p>6. Mis on kunstiteraapia? http://www.raamatumaailm.ee/sites/default/files/kunstiteraapia_tutvustus.pdf</p> <p>7. Kunstiteraapiad. Eha Rüütel. Slaidiprogramm. Tallinna Ülikooli Kunstide Instituut</p> <p>8. Rakendusloome osakond, www.tlu.ee/rakendusloome</p> <p>9. Kuidas uurida esimese ja teise keele omandamist? Pille Eslon, Katre Õim, Annekatrin Kaivapalu, Reili Argus, Erika Matsak 2010. Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat 6</p> <p>10. Liberaalsus tekitab konservatiivsust. Katrin Aava. Haridus 1–2/2009, lk 40–43</p> <p>11. Õppematerjal ainele Eesti tants III. Koostanud Heino Aassalu 1999. Rahvakultuuri Arendus- ja Koolituskeskuse suvekursus</p> <p>12. Poststrukuralism. Neeme Lopp 2009. 20. sajandi mõttevoolud, toimetaja Epp Annus. Tartu Ülikooli Kirjastus, www.eki.ee/km/lopp/poststrukuralism.pdf, lk 671–681</p> <p>13. Sissejuhatus semiootikasse. 8. loeng. Strukturalism ja semiootika. Struktuuri mõiste. Claude Lévi-Strauss. Silvi Salupere. Tartu Ülikool. Slaidiprogramm</p>	<p>dissertatsioon</p> <p>ettekanne (loengumaterjal) uuring</p> <p>teadusartikkel</p> <p>käsiraamatu sissejuhatus</p> <p>ettekanne (loengumaterjal) veebileht</p> <p>teadusartikkel</p> <p>publitsistika</p> <p>loengukonспект</p> <p>teadusartikkel</p> <p>ettekanne (loengumaterjal)</p>

	14. Tõlke mõiste dünaamikast tõlketeaduses ja eesti tõlkeloos. Elin Sütiste 2009. Doktoriväitekiri. Tartu Ülikool	dissertatsioon
	15. Keeleline toimetamine ja korrektuur. Reili Argus. Tallinna Ülikooli Eesti Keele ja Kultuuri Instituut. Õppematerjal. Slaidiprogramm	ettekanne (loengumaterjal)
	16. Kultuuridevaheline kommunikatsioon. Anastassia Zabrodskaja. Õppematerjal. Slaidiprogramm (loengumaterjal)	ettekanne (loengumaterjal)
Ainekavad (Tallinna Ülikool)	1. Keeleline toimetamine ja korrektuur	ainekava
	2. Sissejuhatus teise keele omandamise teooriasse	ainekava
	3. Kultuuridevaheline suhtluspädevus	ainekava
	4. Semantika	ainekava
	5. Eesti 20. sajandi kunst	ainekava
Loodusteadused ja tervis	1. Spordisotsioloogia olemus ja funktsioon. Joe Noormets 2009. Terviseteaduste ja Spordi Instituut, Tallinna Ülikool	loengukonspekt
	2. Füüsika. Loeng 1. Füüsika meetod ja keel. Jaak Jaaniste. Õppematerjal	loengukonspekt
	3. Geneetika üldkursus. Maia Kivisaar 2001, http://www.ebc.ee/loengud/maia_gen/doc/GEN_1_8.htm	loengukonspekt
	4. Klassikalise geneetika leksikon. Mart Viikmaa 1998	terminiloend, leksikon
	5. Matemaatika ajalugu. Mart Abel. Tartu Ülikool. Õppematerjal. Slaidiprogramm	ettekanne (loengumaterjal)
	6. Lihtsa veebilehe loomine. Väijavõte BCS koolituse materjalist "Õppematerjalide loomise alane arvutikoolitus muukeelsetele kutsekoolidele". BCS Koolitus 2008, http://oftp.trk.ee/anna/sisekoolitus_08-09/loeng.pdf	ettekanne (loengumaterjal)
	7. Keskkond ja tervis. Keskkonnateabe Keskus, http://www.keskkonnainfo.ee/failid/ky/keskkond_tervis.pdf	infomaterjal
	8. Mikroökonoomika. Loengukonspekt. Indrek Saar 2010	loengukonspekt

	9. Rahvastiku tervise arengukava 2009–2020. Sotsiaalministeerium 2008, http://www.sm.ee/fileadmin/meedia/Dokumendid/ASO/RTA/Rahvastiku_tervise_arengukava_2009-2020.pdf	publikatsioon
Ainekavad (Tallinna Ülikool)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sissejuhatus infoteadustesse 2. Üldbioloogia 3. Üldkeemia 4. Töenäosusteooria ja matemaatiline statistika I 5. Eluviis, keskkond ja tervis 	<p>ainekava</p> <p>ainekava</p> <p>ainekava</p> <p>ainekava</p> <p>ainekava</p>
Veebilehed	<p>Tallinna ülikooli bioloogia lektor Tõnu Ploomipuu koduleht http://www.tlu.ee/~toenu/tonu.htm</p> <p>Tervis-EL terviseportaal http://ec.europa.eu/health-eu/my_lifestyle/index_et.htm</p> <p>Eesti Matemaatika Selts http://www.matemaatika.eu/</p> <p>Informaatika instituudi õppejõudude avalikud õppematerjalid http://www.tlu.ee/?LangID=1&CatID=5030&ArtID=912&action=article</p>	<p>loengumaterjal</p> <p>veebileht</p> <p>veebileht</p> <p>loengumaterjal</p>
Muud materjalid	1. Informaatika õppekava. 2010. Tallinna Ülikool	ainekavade loetelu
Sotsiaalteadused	<p>Õppematerjalid</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sissejuhatus sotsioloogiasse. Loengumaterjal. Jüri Kruusvall. Tallinna Ülikool 2. Tekste ja ülesandeid erialase eesti keele õppeks TÜ Narva Kolledži kohaliku omavalitsuse korralduse eriala üliõpilastele. Ptk 12. Sotsiaalhoolekanne. Diana Maisla, Urve Aja, Sirje Annik 2010. Tartu Ülikooli Narva Kolledž 3. Ülevaade psühholoogiast. Õppematerjal. Kadri Liik 4. Ülevaade meedia ja kommunikatsiooni teooriast. Loengumaterjal. Ragne Kõuts-Klemm, Külliki Korts 2010. Tartu Ülikooli Ajakirjanduse ja Kommunikatsiooni Instituut 5. Kommunikatsiooni põhitõed. Õppematerjal, http://www.e-ope.ee/_download/euni_repository/file/2199/Kommunikatsioon.pdf 6. Integratsiooni monitooring 2011. Ptk 1. Kodakondus, kodanikuühiskond ja rahvussuhted. Marju Lauristin, Maiu Uus, Külliki Seppel 2011, lk 9-50 7. Kas Eestis on võimalik teha tiptasemel sotsiaalteadust? Rein Müllerson 2011. Sird (20. oktoober) 	<p>terminiloend,</p> <p>leksikon</p> <p>harjutustiku näidis</p> <p>loengukonspekt</p> <p>loengumaterjal</p> <p>loengukonspekt</p> <p>teaduspublikatsioon</p> <p>publitsistika</p>

	8. Rahvusvahelise projektijuhtimise käsiraamat. Ptk 8 Kommunikatsioon. Siseministeerium 2002, http://www.siseministeerium.ee/300/	käsiraamatu osa
Ainekavad (Tallinna Ülikool)	<ol style="list-style-type: none"> Ülevaade psühholoogiast Sissejuhatus sotsiaaltöösse Eesti ühiskond Ajakirjanduse liigid ja žanrid Imidžikujundus 	<p>aine-kava</p> <p>aine-kava</p> <p>aine-kava</p> <p>aine-kava</p> <p>aine-kava</p>
Veebilehed	<p>Statistikaamet http://www.stat.ee/</p> <p>Sotsiaalministeerium http://www.sm.ee/</p> <p>Reklaamivaldkonna portaal www.reklaam.ee</p> <p>Eesti Inimarengu Aruanne http://kogu.ee/public/eia2011/EIA_2011.pdf</p> <p>Riigikantselei http://valitsus.ee/et/riigikantselei</p>	<p>veebileht</p> <p>veebileht</p> <p>veebileht</p> <p>teaduspublikaatsioon</p> <p>veebileht</p>
Muud materjalid	<ol style="list-style-type: none"> Riigiteaduste õppekava. Tallinna Ülikool 2002 Kuidas kirjutada avaldust. Näidisvorm. Tallinna Ülikool 	<p>aine-kavade loetelu</p> <p>avalduse vorm</p>
Õigusteadus	<ol style="list-style-type: none"> Autori õigused. Autor.ee, http://www.autor.ee/iframe.php?pagepath=est/vasak/autorioigused Õigusalsused. Loengukonspekt Õiguslarud, www.eesti.ee Mis on sooline võrdõiguslikkus? Sotsiaalministeerium, www.sm.ee Eetikaterminite sõnastik. Riigikantselei, www.riigikantselei.ee Euroopa Liidu kujunemine ja õiguslikud alused. Keit Kasemets, Ülle Sulg, Indrek Jakobson, Hindrek Lootus. Riigikantselei, http://www.riigikantselei.ee/failid/12162003ELajalugulosa.pdf Taotlus riigi õigusabi saamiseks. Näidisvorm. Justiitsministeerium, www.just.ee 	<p>terminiloend, leksikon</p> <p>loengukonspekt</p> <p>terminiloend</p> <p>loengukonspekt</p> <p>terminiloend, leksikon</p> <p>loengukonspekt</p> <p>loengukonspekt</p> <p>loengukonspekt</p> <p>taotluse vorm</p>
Ainekavad (Tallinna Ülikool)	<ol style="list-style-type: none"> Euroopa Liidu õigus ja poliitika Inimõigused (üldosa) Loogika ja juriidiline argumentatsioon 	<p>aine-kava</p> <p>aine-kava</p> <p>aine-kava</p>

	4. Rahvusvaheline avalik õigus	ainekava
	5. Riigioigus	ainekava
Veebilehed	<p>Riigiteataja https://www.riigiteataja.ee/ Justiitsministeerium http://www.just.ee/ Portaali Jurist aitab http://www.juristaitab.ee/ Eesti kohtusüsteem http://www.kohus.ee/2434 Tallinna Ülikooli Õigusakadeemia http://www.tlu.ee/oigus/</p>	<p>veebileht veebileht veebileht veebileht veebileht</p>
Muud materjalid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Õigusteaduse õppekava. Tallinna Ülikool 2. Sisenemine e-õppekeskkonda Moodle. Juhend. Arne Rannikmäe. Tallinna Ülikool 3. Üliõpilaste kirjalike tööde koostamise näpunäited. Viies täiendatud väljaanne. Tallinna Ülikooli Õigusakadeemia 2010 	<p>ainekavade loetelu juhendmaterjal juhendmaterjal</p>